

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (ΠΕΠ)
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020**

**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
(ΣΜΠΕ)
ΤΟΥ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

Θ.ΣΤΥΛΙΑΝΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

Expert Consulting

Παναγούλη 45

41223, Λάρισα

☎ 2410236747

Fax: 2410552048

E-mail xaristyl@otenet.gr

**ΟΜΑΔΑ
ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ**

Ε.Δ.Α. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Α : ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ Σ.Μ.Π.Ε.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

Η εκπόνηση της παρούσας Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, έγινε στο πλαίσιο της από 29-01-2014 Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών για το έργο: «ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020», μεταξύ της ΕΔΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας και της εταιρίας ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε. (EXPERT CONSULTING).

Αφορά στη Σ.Μ.Π.Ε. του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014-2020.

Για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, απαιτείται η εφαρμογή της Οδηγίας 2001/42 «για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση» όπως έχει εναρμονιστεί στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 107017/5-9-2006.

Ο στόχος της εφαρμογής της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) κατά την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, είναι αφενός η εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του Προγράμματος, και αφετέρου η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη διαδικασία προγραμματισμού.

Ειδικότερα, η ΣΠΕ είναι μια διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός σχεδίου ή προγράμματος η οποία περιλαμβάνει:

1. την εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)
2. τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων
3. τη συνεκτίμηση της ΣΜΠΕ και των αποτελεσμάτων των διαβουλεύσεων κατά τη λήψη απόφασης και τέλος
4. την ενημέρωση σχετικά με την απόφαση αυτή και την έκδοση σχετικής ΚΥΑ έγκρισης της ΣΜΠΕ.

Στο πλαίσιο της κατάρτισης των Προγραμμάτων 2014-2020, η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση αποτελεί διαδικασία «παράλληλη και συμπληρωματική» με την εκπόνηση των Προγραμμάτων και την εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Η Σ.Μ.Π.Ε. εγκρίνεται με την έκδοση σχετικής ΚΥΑ, μετά την ολοκλήρωση της διαβούλευσης που **ξεκίνησε την Πέμπτη, 17/7/2014.**

Ακολουθεί η Μη Τεχνική Περίληψή της Σ.Μ.Π.Ε.

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1.1 Πεδίο αναφοράς της ΣΜΠΕ

Το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 συμπίπτει με τα διοικητικά όρια της Περιφέρειας.

ΧΑΡΤΗΣ 1Χ-1: Διοικητικά όρια Περιφέρειας Θεσσαλίας

Η Θεσσαλία, γεωγραφικά χαρακτηρίζεται από την κεντρική- ανατολική θέση της στον ηπειρωτικό κορμό της Χώρας, περιλαμβάνοντας στα γεωγραφικά και διοικητικά της όρια και ένα μικρό αλλά ιδιαίτερης σημασίας νησιωτικό σύμπλεγμα τις Βόρειες Σποράδες.

Η έκταση της Περιφέρειας αποτελεί το 10,6 % της συνολικής έκτασης της Χώρας, με το ηπειρωτικό της μέρος να χαρακτηρίζεται από εκτεταμένο πεδινό τμήμα, το οποίο περιβάλλεται περιμετρικά από ορεινούς όγκους που καταλαμβάνουν το 46% της συνολικής έκτασης, ενώ ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος σε άμεση προσέγγιση με το νησιωτικό της χώρο, τις Βόρειες Σποράδες.

Ο νόμιμος πληθυσμός της Περιφέρειας αντιπροσωπεύει το 7,7% του αντίστοιχου πληθυσμού της Χώρας. Ο πληθυσμός ανά φύλο σχεδόν ισοκατανέμεται μεταξύ αντρών και γυναικών, με μια πολύ μικρή αριθμητική υπεροχή του γυναικείου φύλου. Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο της Χώρας, ενώ οι δείκτες (ηλικιακής) αντικατάστασης είναι σημαντικά χαμηλότεροι από τους αντίστοιχους της Χώρας. Συνακόλουθα οι παραγωγικές ηλικίες του πληθυσμού της Θεσσαλίας εξυπηρετούν μεγαλύτερο πληθυσμό ηλικιακά εξαρτώμενων ατόμων (0-14 και 65+), από ότι της Χώρας.

1.2 Φυσιογνωμία της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Η οικονομική κρίση και ύφεση φαίνεται ότι επηρέασε και επηρεάζει έντονα την οικονομία της Περιφέρειας Θεσσαλίας με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) και στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Συγκεκριμένα: μέχρι και το έτος 2008 η συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας αυξανόταν, με ρυθμούς μικρότερους της Χώρας, καθώς και με διαφοροποιήσεις στην εξέλιξη της ΑΠΑ ανά τομέα.

Από το 2009 φαίνεται να έχει πτώση ο τριτογενής και ο δευτερογενής τομέας συνεχίζοντας τη πτωτική εξέλιξη και το 2010, ενώ στον πρωτογενή, τομέα η πτώση αρχίζει το 2010, με μεγάλη όμως, ένταση.

Ο τριτογενής τομέας κυριαρχεί ως δραστηριότητα με συνεχή αυξητική τάση συμμετοχής στην συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας (71%), ενώ σημαντική συμμετοχή στην ΑΠΑ παρουσιάζει και ο δευτερογενής τομέας (21%), καθώς και ο πρωτογενής τομέας, συμμετέχοντας στη συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας με ένα ποσοστό της τάξης του 9%, σημαντικά μεγαλύτερο από το αντίστοιχο σε επίπεδο Χώρας. Η εξέλιξη της συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας παρουσιάζει διαχρονικές διακυμάνσεις, τόσο λόγω των διακυμάνσεων της παραγόμενης ΑΠΑ του τομέα, όσο και λόγω των διακυμάνσεων της ΑΠΑ των άλλων δύο τομέων.

Στον πρωτογενή τομέα κυριαρχεί η φυτική παραγωγή, στον δευτερογενή τομέα κυρίαρχη δραστηριότητα είναι η μεταποίηση και δεύτερη κατά σειρά οι κατασκευές, οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική κάμψη από το 2007 μέχρι και το 2010, με ιδιαίτερα έντονη κάμψη μεταξύ 2009 και 2010.

Στον τριτογενή τομέα κυρίαρχη δραστηριότητα είναι το εμπόριο συμπεριλαμβανομένης και της τουριστικής δραστηριότητας, με δεύτερη κατά σειρά και με μεγάλο ποσοστό η Δημόσια Διοίκηση και τρίτη σε μέγεθος οικονομική δραστηριότητα του τριτογενή τομέα οι κτηματικές συναλλαγές. Όπως φαίνεται από τα παραπάνω στοιχεία διάρθρωσης του παραγωγικού / οικονομικού ιστού της

Περιφέρειας, αλλά και από την λεπτομερέστερη ανάλυση των παραγωγικών / οικονομικών δραστηριοτήτων ανά κλάδο, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν σημαντικές διασυνδέσεις του πρωτογενή τομέα με τη μεταποίηση, έλλειψη διασυνδέσεων του τριτογενή τομέα με τον πρωτογενή και δευτερογενή ως προς τις παραγωγικές διαδικασίες, αλλά εξαρτώμενος σημαντικά ο τριτογενής τομέας από τα δημιουργούμενα εισοδήματα στους δύο άλλους τομείς.

Παράλληλα, διαπιστώνεται ότι ο τριτογενής τομέας της Περιφέρειας στηρίζεται σε μη παραγωγικές δραστηριότητες, αλλά κυρίως στη κατανάλωση και στη δημόσια διοίκηση. Αυτά τα χαρακτηριστικά της παραγωγικής / οικονομικής διάρθρωσης στη Περιφέρεια Θεσσαλίας συντελούν, αφ' ενός στη χρονική υστέρηση εμφάνισης των αρνητικών επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής και δημοσιονομικής κρίσης και οικονομικής ύφεσης σ' επίπεδο Χώρας, αφ' ετέρου στην μεγάλη ένταση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης της Χώρας στην Περιφέρεια.

Η επιφάνεια που καλύπτουν οι εκτάσεις των θεσμικά προστατευόμενων περιοχών στη Θεσσαλία είναι σημαντική και η προστασία τους διαφυλάσσεται επαρκώς από την περιβαλλοντική νομοθεσία.

Η περιφέρεια Θεσσαλίας εμφανίζει πολλές περιοχές προστασίας με ιδιαίτερη οικολογική και αισθητική αξία οι περισσότερες των οποίων βρίσκονται σε περιοχές που είναι ενταγμένες σε θεσμοθετημένο πλαίσιο προστασίας.

Οι θεσμοθετημένες περιοχές προστατεύονται από την Ελληνική Νομοθεσία καθώς παρουσιάζουν μεγάλο οικολογικό, αισθητικό αλλά και ιστορικό ενδιαφέρον και πιο συγκεκριμένα καταγράφονται:

- **9** Περιοχές Προστασίας της Φύσης,
- **4** Φυσικά Πάρκα,
- **102** Περιοχές Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών και ειδικότερα **21** Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), **19** Ειδικές Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) **62** Καταφύγια Άγριας Ζωής
- **20** Προστατευόμενα Τοπία και 19 Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί
- **10** Μικροί νησιώτικοι υγρότοποι

Οι ΠΕ Λάρισας, Καρδίτσας, Μαγνησίας και Τρικάλων βρίσκονται εντός του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας ενώ η ΠΕ Σποράδων βρίσκεται εντός της Λεκάνη Απορροής Σποράδων του Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας

1.2.1 Υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα και πιέσεις

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας καταγράφονται οι ακόλουθες πιέσεις και προβλήματα:

1. Η προϊούσα αστικοποίηση με τις συνοδές υποδομές, η εντατική γεωργία, η ανάπτυξη τουριστικών υποδομών, το οδικό δίκτυο (υφιστάμενο και νέο), η σκόπιμη ή τυχαία θανάτωση ειδών ζώων και οι δραστηριότητες αναψυχής, επηρεάζουν ποικιλοτρόπως μεγάλο αριθμό ειδών, αποτελούν απειλές μείζονος σημασίας για τη διατήρηση της **βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων**. Σημειωτέον ότι στην Περιφέρεια Θεσσαλίας υπάρχουν 145 περιοχές που προστατεύονται από την Ελληνική Νομοθεσία για την βιοποικιλότητα και οι οποίες καλύπτουν μεγάλη επιφάνεια της Περιφέρειας.
2. Η συρρίκνωση των ιδιαίτερα σημαντικών παραγωγικών τομέων, όπως η μεταποίηση και οι κατασκευές, τα φαινόμενα απώλειας της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας καθώς η αποθάρρυνση της επιχειρηματικότητας λόγω συνθηκών αβεβαιότητας που

διέπουν το επιχειρηματικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την καταγεγραμμένη αύξηση της ανεργίας και τα εμφανιζόμενα φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικής περιθωριοποίησης, επηρεάζουν υποστρωματικούς παράγοντες του **πληθυσμού** (αυτοκτονίες, μετανάστευση κ.α) και της **δημόσιας υγείας** (ψυχολογικά προβλήματα, υποσιτισμός, πείνα, επαιτεία, ανασφάλιστος πληθυσμός, υπολειτουργία των δομών υγείας, αδυναμία πρόσβασης σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη)

3. Η εκδήλωση του φαινομένου της ερημοποίησης, το οποίο έχει ήδη καταγραφεί στη Θεσσαλία και γι' αυτό ανήκει στις περιοχές υψηλού κινδύνου ερημοποίησης σύμφωνα με το «**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΠΟΙΗΣΗΣ 2001**», τα φαινόμενα των κατολισθήσεων σε οδικά τμήματα κυρίως των ορεινών περιοχών, αλλά και αυτά των καθιζήσεων του εδάφους σε τμήματα του Θεσσαλικού κάμπου σε συνδυασμό με την έντονη δασοκάλυψη της Περιφέρειας και την έκδηλη απειλή εμφάνισης πυρκαγιών οι οποίες υποβοηθούνται δεόντως και από την κλιματική αλλαγή θίγουν **το έδαφος, υποστρωματικούς παράγοντες της ποιότητας των υδάτων καθώς και τα υλικά περιουσιακά στοιχεία.**
4. Η **υπεράντληση των υπόγειων υδάτων** και η **υπερεκμετάλλευση των επιφανειακών υδάτων** έχουν δημιουργήσει ελλειμματικό υδατικό ισοζύγιο το οποίο σε συνδυασμό με την ρύπανση των υδάτων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις στην κατανάλωση και τα αποθέματα νερού.
5. Η θέρμανση των ιδιωτικών και δημοσίων κτιρίων τα οποία διαθέτουν πλημμελή θερμομόνωση με μη αποδοτικά κεντρικά συστήματα, υποβαθμίζει την ποιότητα του αέρα, ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα και σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες και συμβάλλουν στην **αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.**
6. Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος (έδαφος, ύδατα) από την εντατική γεωργική εκμετάλλευση λόγω της αλόγιστης χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων
7. Η ανάγκη συμπληρωματικών δομών προσβασιμότητας σε τουριστικούς πόρους (οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο) της Θεσσαλίας για διευκόλυνση της επισκεψιμότητας και την ανάδειξη της **πολιτιστικής κληρονομιάς.**
8. Η μη πλήρης συμμόρφωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο που αφορά σε θέματα **επεξεργασίας υγρών λυμάτων** και **ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών αποβλήτων**

1.2.2 Πιθανή εξέλιξη της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος σε περίπτωση μη εφαρμογής του προγράμματος

- Δεν θα βελτιωθεί η υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας
- Δεν θα βελτιωθούν οι υποστρωματικοί παράγοντες (εκπαίδευση, απασχολησιμότητα κ.α) που προάγουν την ποιότητα ζωής, τη δημόσια υγεία και τη συγκράτηση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, όπως η επιχειρηματικότητα, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, η απασχολησιμότητα, η καινοτομία και οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
- Δεν θα βελτιωθεί η υφιστάμενη κατάσταση του εδάφους και δεν θα περιοριστούν οι πιέσεις που ασκούνται σε αυτό από ανθρωπογενείς και φυσικούς παράγοντες
- Δεν θα προστατευτεί το υδάτινο δυναμικό της Περιφέρειας Θεσσαλίας και δεν θα διαμορφωθούν οι απαραίτητες συνθήκες εξασφάλισης του απαιτούμενου ποσοτικά και ποιοτικά πόσιμου νερού στον πληθυσμό της Περιφέρειας Θεσσαλίας

- Δεν θα υλοποιηθούν δράσεις υπέρ της βιωσιμότητας των αστικών κέντρων της Θεσσαλίας
- Δεν θα προαχθεί η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής με δράσεις που συνδράμουν τόσο στην ποιότητα ζωής των κατοίκων όσο και στην τουριστική ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα της Περιφέρειας Θεσσαλίας
- Δεν θα βελτιωθεί το ατμοσφαιρικό περιβάλλον κυρίως των αστικών κέντρων, μέσω δράσεων που αποτρέπουν ή περιορίζουν τις ρυπογόνες εκπομπές
- Δεν θα μειωθούν οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα, μέσω δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας, περιορίζοντας έτσι τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Δεν θα ληφθούν μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- Δεν θα μειωθούν οι διατροφικές πιέσεις (υγρά απόβλητα, στερεά, απόβλητα, παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας, μεταφορές)

1.2.3 Επιλογή Εναλλακτικής Δυνατότητας

Σύμφωνα με το Αρ. 5 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, απαιτείται στη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) να μελετηθούν “οι λογικές εναλλακτικές δυνατότητες, λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του Προγράμματος ή Σχεδίου (Π.Σ)” καθώς και οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις της επιλεγόμενης προς εφαρμογή εναλλακτικής δυνατότητας, έτσι ώστε με τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων, όρων και διαδικασιών για την αξιολόγηση και εκτίμηση των επιπτώσεων, που ενδέχεται να έχει στο περιβάλλον, να προωθείται η αειφόρος ανάπτυξη και μία υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος.

Οι εναλλακτικές δυνατότητες οι οποίες εξετάστηκαν είναι:

EN-1 Μηδενική λύση (No Plan or Programme)

EN-2 Ανάπτυξη χωρίς Στρατηγικό Σχεδιασμό (Unplanned Growth)

EN-3 Σχεδιασμός του Αναπτυξιακού Προγράμματος της περιόδου 2014 -2020 σύμφωνα με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (Current situation)

EN-4 Προγραμματισμένη Ανάπτυξη βάσει Στρατηγικού Σχεδιασμού (Planned Growth).

Η αξιολόγηση των τεσσάρων εναλλακτικών δυνατοτήτων οδήγησε στα εξής συμπεράσματα:

ΣΠ-1 Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 1 η μη εφαρμογή του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020:

- θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μη υλοποίηση ενός μέρους της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της Περιφέρειας Θεσσαλίας, της οποίας Κεντρικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος είναι η **ισχυρή και καινοτόμος οικονομία στην Ευρώπη, με επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μέσω της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.**
- θα αποτελέσει τροχοπέδη για την πραγματική Σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες της Χώρας και της Ε.Ε, με αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Περιφέρειας στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου καθώς και στη βελτίωση και προστασία των φυσικών πόρων

ΣΠ-2 Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 2 αυτή εμπεριέχει πολλές απειλές για το Περιβάλλον, όπως είναι η βιοποικιλότητα, η ποιότητα των εδαφών και

των υδάτων, το τοπίο κ.ά. και έρχεται σε αντίθεση με τη διεθνή, κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.

ΣΠ-3 Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 3, εάν συνεχιστεί η ίδια Στρατηγική Ανάπτυξης, δεν θα επιτευχθεί σημαντική βελτίωση των αρνητικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας και ούτε θα αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο το αναπτυξιακό δυναμικό της, το οποίο σχετίζεται με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει. Οι δύο αυτές παράμετροι, της βελτίωσης/εξάλειψης των αρνητικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, τεκμηριώνουν την ανάγκη επαναπροσέγγισης της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Θεσσαλίας στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2011, καθώς και των διατάξεων των νέων κανονισμών των ΕΔΕΤ.

ΣΠ-4 Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 4, έρχεται να αντιμετωπίσει ελλείψεις και προβλήματα που δεν μπόρεσαν να αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο λαμβάνοντας υπόψη τη σημερινή κοινωνικοοικονομική κατάσταση στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων εφαρμογής καθώς και της μη εφαρμογής του ΠΕΠ (μηδενική λύση), για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, στηρίζεται σε κριτήρια τα οποία σχετίζονται με τις προτεραιότητες της Κοινότητας υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης, της προστασίας και της βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, για την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης καθώς και της κοινωνικής ένταξης.

Όσον αφορά στις **Εναλλακτικές δυνατότητες 1, 2 και 3, απορρίπτονται** ως αντίθετες με το επιθυμητό αποτέλεσμα το οποίο αναμένεται από την εφαρμογή του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020.

Επιλέγεται η Εναλλακτική δυνατότητα 4 καθόσον σε σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον καθώς και τους φυσικούς πόρους, πρόκειται να τα βελτιώσει, αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας τα θετικά σημεία και εξομαλύνοντας ή / και εξαλείφοντας τα αρνητικά, προσεγγίζοντας έτσι το στόχο της Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τρόπο που εξυπηρετεί:

- Την ανάγκη για τη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας
- Την ανάγκη βελτίωσης των υποστρωματικών παραγόντων (εκπαίδευση, απασχολησιμότητα κ.α) που προάγουν την ποιότητα ζωής, τη δημόσια υγεία και τη συγκράτηση του πληθυσμού στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.
- Την ανάγκη βελτίωσης της υφιστάμενης κατάστασης του εδάφους, περιορίζοντας τις πιέσεις που ασκούνται σε αυτό από ανθρωπογενείς και φυσικούς παράγοντες
- Την ανάγκη προστασίας του υδάτινου δυναμικού της Περιφέρειας Θεσσαλίας και την εξασφάλιση του απαιτούμενου ποσοτικά και ποιοτικά πόσιμου νερού στον πληθυσμό και τους επισκέπτες της Περιφέρειας Θεσσαλίας
- Την ανάγκη βελτίωσης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος κυρίως των αστικών κέντρων, μέσω δράσεων που αποτρέπουν ή περιορίζουν τις ρυπογόνες εκπομπές
- Την ανάγκη μείωσης των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα, μέσω δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας, περιορίζοντας έτσι τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Την ανάγκη μείωσης των επιπτώσεων από διατροφικές πιέσεις (υγρά απόβλητα, στερεά, απόβλητα, παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας, μεταφορές)

1.3 Συνοπτική περιγραφή του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020

Το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 έχει ως στόχο να συμβάλλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της Περιφέρειας.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι περιφέρεια, που ανήκει στην κατηγορία «**λιγότερο αναπτυγμένης περιφέρειας**». Θα χρηματοδοτηθεί τόσο από τα τομεακά ΕΠ, όσο και από το ΠΕΠ, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ισόρροπη κατανομή πόρων.

Η στρατηγική του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 εστιάζει σε συγκεκριμένους στόχους, σε σχέση με τις παρακάτω αναφερόμενες αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας.

α) Ανάγκη ανάσχεσης της συρρίκνωσης της επιχειρηματικής και εν γένει παραγωγικής δραστηριότητας και ενδυνάμωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων. Παράλληλα αυτή η ανάγκη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάγκη προσέλκυσης επιχειρηματικών επενδύσεων, για διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης στους πυλώνες της έξυπνης εξειδίκευσης (αγροδιατροφικός τομέας, τομέας μετάλλου κ.λ.π.), με αιχμή την καινοτομία. Η στρατηγική του Περιφερειακού Προγράμματος, για κάλυψη ενός μέρους αυτών των αναγκών, λόγω της ιδιαίτερα σημαντικής συμβολής του αντίστοιχου Τομεακού Προγράμματος, προσεγγίζει τους εξής στόχους:

- Διατήρηση και ενδυνάμωση του επιχειρηματικού και παραγωγικού ιστού της, με παράλληλη διατήρηση και αναβάθμιση του προσωπικού των επιχειρήσεων. Η σταθεροποίηση και η ενδυνάμωση των επιχειρήσεων στην εσωτερική και διεθνή αγορά, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις και τα αποτελέσματα της έξυπνης εξειδίκευσης, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τις αρνητικές συνέπειες της οικονομικής, χρηματοπιστωτικής κρίσης και ύφεσης, είναι το άμεσα επιδιωκόμενο αποτέλεσμα των παρεμβάσεων του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014 – 2020.
- Αναβάθμιση, αλλά και διεύρυνση των δραστηριοτήτων των τουριστικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, στο πλαίσιο διασύνδεσης του τουριστικού τομέα, με τον πολιτιστικό, τον αγροδιατροφικό και άλλους τομείς και κλάδους.
- Σύνδεση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, με τις επιχειρήσεις και τον παραγωγικό ιστό, εν γένει, της Περιφέρειας Θεσσαλίας.
- Στήριξη των επιχειρήσεων από κατάλληλο μηχανισμό, για αξιοποίηση των προϊόντων της έρευνας και της τεχνολογίας και για χρήση καινοτομιών στην παραγωγική και διοικητική τους λειτουργία, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, της εξωστρέφειάς τους και της αύξησης της παραγωγής τους.
- Διεύρυνση και αναβάθμιση της πρόσβασης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας σε διοικητικές και επιχειρηματικές υπηρεσίες, με χρήση ΤΠΕ.

β) Ανάγκη ανάπτυξης, αξιοποίησης και αύξησης της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και ανάγκη ενεργούς ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης, λόγω της δραματικής εξέλιξης βασικών δεικτών της αγοράς εργασίας και της μείωσης των οικογενειακών εισοδημάτων. Η στρατηγική του Προγράμματος, ως προς αυτές τις ανάγκες εστιάζει στα εξής:

- Ανάσχεση του ρυθμού αύξησης της ανεργίας, με τη διατήρηση και τη σταδιακή αύξηση των θέσεων απασχόλησης στις επιχειρήσεις..
  - Ένταξη ή/ και επανένταξη στην αγορά εργασίας των μη οικονομικά ενεργών, ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών.
  - Ένταξη ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στην αγορά εργασίας, για ενίσχυση των εισοδημάτων τους και κατ' ακολουθία, για πρόληψη ή/ και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
  - Στήριξη της περιθάλψης, της στέγασης και της σίτισης των ευρισκόμενων σε κατάσταση φτώχειας, εξασφαλίζοντας τις αναγκαίες αντίστοιχες υποδομές και υπηρεσίες.
  - Ανάπτυξη / δημιουργία και λειτουργία κατάλληλων εκπαιδευτικών υποδομών, κυρίως προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης, με χρήση νέων τεχνολογιών στη μαθησιακή διαδικασία, ορθολογικά κατανεμημένες στο χωρικό σύνολο της Περιφέρειας.
  - Υποστήριξη των χαμηλών εισοδημάτων νοικοκυριών για τη συνέχιση της φοίτησης των μαθητών αυτών των νοικοκυριών, στην υποχρεωτική 9ετή εκπαίδευση, ώστε να ανασχεθεί η σχολική διαρροή.
- γ) Ανάγκη ανάπτυξης και δικτύωσης του ερευνητικού ιστού της Περιφέρειας και σύνδεσής του με το παραγωγικό / επιχειρηματικό περιβάλλον και την δημόσια διοίκηση της Περιφέρειας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα σημαντικό μέρος αυτών των αναγκών θα καλυφθούν από αντίστοιχο Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ, οι επί μέρους ανάγκες στις οποίες εστιάζει η στρατηγική του Περιφερειακού Προγράμματος είναι οι εξής:
- Διεύρυνση και εξειδίκευση των ερευνητικών υποδομών της
  - Περιφέρειας σε επιστημονικούς και παραγωγικούς τομείς που εξειδικεύεται η Περιφέρεια.
  - Ενίσχυση των δεσμών επιχειρηματικού – ερευνητικού τομέα με την υποστήριξη της περιφερειακής διοίκησης.
  - Ενίσχυση της εξωστρέφειας του ερευνητικού συστήματος της Περιφέρειας με τη δημιουργία δικτύων με άλλα ερευνητικά ιδρύματα της Χώρας και του εξωτερικού.
- δ) Ανάγκη συμπλήρωσης – ολοκλήρωσης διατηρήσιμων και ασφαλούς χρήσης υποδομών στην Περιφέρεια, για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η στρατηγική του Προγράμματος, ως προς αυτή την αναπτυξιακή ανάγκη στοχεύει στα εξής:
- Ολοκλήρωση, συμπλήρωση, αλλά και βελτίωση υποδομών διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών μεταφορών (οδικές, σιδηροδρομικές).
  - Σχεδιασμός εκτέλεσης νέων έργων και βελτίωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων της Περιφέρειας.
  - Σύνδεση οικιστικών κέντρων, τουριστικών / πολιτιστικών περιοχών και παραγωγικών κέντρων της Περιφέρειας, με το κύριο οδικό και λιμενικό δίκτυο και τις πύλες εισόδου / εξόδου της Περιφέρειας.
  - Προληπτικά μέτρα ασφαλούς χρήσης των μεταφορικών υποδομών της Περιφέρειας.
- ε) Ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος και των πόρων και μετάβαση σε μια οικονομία φιλική προς το περιβάλλον, για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αποδοτική χρήση των πόρων. Ως προς αυτή τη κατηγορία αναγκών, αυτές που θα καλυφθούν από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό

Πρόγραμμα, περιορίζονται σε σχετικά μικρή κλίμακα, με δεδομένο ότι ένα μεγάλο μέρος τους θα καλυφθεί από το αντίστοιχο Επιχειρησιακό, εθνικής εμβέλειας, Τομεακό Πρόγραμμα, με συγχρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής. Ως εκ τούτου, από το ΠΕΠ προσδοκείται να καλυφθούν οι εξής ανάγκες:

- Ολοκλήρωση / συμπλήρωση των αναγκαίων υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων σε οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων (ή σε συνάθροιση), των οποίων τα λύματα επηρεάζουν περιβαλλοντικά / οικολογικά ευαίσθητες ή / και τουριστικές περιοχές της Περιφέρειας.
- Διαλογή στην πηγή στερεών οικιακών αποβλήτων.
- Προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, με κύρια κατεύθυνση την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης.
- Ορθολογική αξιοποίηση, προστασία και ανάπτυξη, ως ενιαίο σύνολο, των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας, τόσο του αστικού περιβάλλοντος, όσο και του περιβάλλοντος της υπαίθρου.
- Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, καθώς και μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των παλαιάς κατασκευής κτηρίων, κυρίως των δημόσιων, για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, ενδεχομένως και με την αξιοποίηση των ΑΠΕ.
- Με δεδομένο το ιδιαίτερα έντονο πρόβλημα ερημοποίησης σε περιοχές της Περιφέρειας, προκύπτουν ανάγκες προστασίας τους και των εδαφών τους, όπως και προστασίας των ακτών της Περιφέρειας από διάβρωση.
- Η προστασία του δασικού πλούτου της Περιφέρειας, κυρίως από πυρκαγιές.

στ) Ανάγκη ενδυνάμωσης της χωρικής συνοχής και της ανάπτυξης, μεταξύ ορεινών και πεδινών ή / και παράλιων περιοχών. Προς την κατεύθυνση κάλυψης αυτών των αναγκών, το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Θεσσαλίας εστιάζει στα εξής:

- Μεταφορική / οδική σύνδεση των εσωτερικών ζωνών με τους κεντρικούς οδικούς άξονες, καθώς και με τις πύλες εισόδου / εξόδου της Περιφέρειας.
- Ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης κυρίως στις εσωτερικές ζώνες της Περιφέρειας.
- Ανάπτυξη ή/ και βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (υγείας, πρόνοιας, παιδείας) και εξασφάλιση υψηλού επιπέδου αντίστοιχων υπηρεσιών στις απομακρυσμένες και χαμηλής ανάπτυξης περιοχές.
- Ανάπτυξη / αναβάθμιση των δεξιοτήτων / ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των συγκεκριμένων περιοχών, για αύξηση της απασχολησιμότητάς του και την αντιμετώπιση του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού.
- Διαλειτουργικότητα και παραγωγική συνεργασία των λιγότερο αναπτυγμένων / υποβαθμισμένων περιοχών, με τις ανεπτυγμένες περιοχές της Περιφέρειας, οι οποίες παρουσιάζουν και αστικές συγκεντρώσεις.

Η παραπάνω στρατηγική υλοποιείται μέσω τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας. Τους Άξονες αυτούς συμπληρώνει και η Τεχνική Βοήθεια. Συνακόλουθα, η διάρθρωση του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 καθώς και η Κοινοτική συνδρομή ανά Άξονα Προτεραιότητας έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1-Π1): Οικονομικά στοιχεία ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020

(επικαιροποιημένος)

Άξονας προτεραιότητας		Ταμείο	Κοινωνική Συνδρομή	Συνολική χρηματοδότηση	% επί του προϋπολογισμού του ΠΕΠ
1	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της Περιφερειακής Προστιθέμενης Αξίας	ΕΤΠΑ	49.500.000,00	61.875.000,00	15,43
2.α	Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση	ΕΚΤ	56.000.000,00	70.000.000,00	17,45
2.β	Υποδομές στήριξης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού	ΕΤΠΑ	25.000.000,00	31.250.000,00	7,79
3	Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον	ΕΤΠΑ	80.300.000,00	100.375.000,00	25,02
4	Ανάπτυξη – Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη	ΕΤΠΑ	104.200.000,00	130.250.000,00	32,47
5	Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	4.809.880,00	6.012.350,00	1,50
6	Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ	ΕΚΤ	1.094.659,00	1.368.324,00	0,34
Γενικό σύνολο			320.904.539,00	401.130.674,00	100,00

Κάθε Άξονας Προτεραιότητας του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 αντλεί επενδυτικές προτεραιότητες από τους Θεματικούς Στόχους (Θ.Σ) των ΕΔΕΤ και εξειδικεύεται σε συγκεκριμένους ειδικούς στόχους, οι οποίοι μέσω ενδεικτικών δράσεων προσδίδουν αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (εφεξής ΣΠΕ) του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020. Με βάση τα μέχρι σήμερα εκδοθέντα καθοδηγητικά κείμενα και την ερμηνεία της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα αλλά και από τον ορισμό της, η ΣΠΕ είναι μια δυναμική διαδικασία και στοχεύει στην εκπλήρωση του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης διαμέσου της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στο κατά το δυνατόν έγκαιρο στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων. Στην παρούσα μελέτη ακολουθούνται τα ακόλουθα διακριτά βήματα:

- Η περιγραφή του προγράμματος, δηλαδή η κατά το δυνατόν αναλυτική αναφορά σε έργα και δράσεις που σχεδιάζονται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας, και κυρίως στους στόχους και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των παρεμβάσεων
- Η περιγραφή της σημερινής κατάστασης του περιβάλλοντος, κατά την οποία διαγνώστηκαν τα επίπεδα των περιβαλλοντικών παραμέτρων και εντοπίστηκαν τα ευαίσθητα και μη σημεία.

- Η εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος, η μεθοδολογία της οποίας εκτίθεται αναλυτικά στο κεφάλαιο 7 της παρούσας μελέτης

1.4 Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Οι βασικές δυσκολίες που αντιμετώπισε η ομάδα μελέτης κατά την εκπόνηση της ΣΜΠΕ ομαδοποιούνται σε δύο κατηγορίες:

- Στην έλλειψη ενός καθιερωμένου, συστηματικού συνόλου περιβαλλοντικών δεδομένων, τα οποία θα επέτρεπαν με ακρίβεια την αποτύπωση της σημερινής κατάστασης και των τάσεων στο περιβάλλον της Ελλάδας,
- Στην ανυπαρξία ενός πλήρως καθιερωμένου μεθοδολογικού πλαισίου, το οποίο να εγγυάται την επιτυχή προσέγγιση στην εκτίμηση των επιπτώσεων και στην πρόταση μέτρων αντιμετώπισής τους.

Για την εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ΠΕΠ συντέθηκε μια μεθοδολογία δύο σταδίων. Συνοπτικά:

- Στο πρώτο στάδιο προσδιορίζεται η πιθανότητα να επηρεαστεί κάποια περιβαλλοντική παράμετρος ή δείκτης από μια ή περισσότερες δράσεις του ΕΠ.
- Στο δεύτερο στάδιο, για τις μεταβολές που εκτιμήθηκαν ως πιθανές, εκτιμώνται τα χαρακτηριστικά των αλλαγών π.χ. η θετική ή αρνητική κατεύθυνση της αλλαγής, η μονιμότητα ή ο περιορισμένος χρόνος παραμονής της κ.ά. Κατόπιν, διεξάγεται η αξιολόγηση των χαρακτηριστικών και διαπιστώνεται η αναγκαιότητα ή μη της λήψης μέτρων αντιμετώπισης. Σε καταφατική περίπτωση προσδιορίζεται το είδος των κατάλληλων μέτρων.

Η διερεύνηση του πρώτου σταδίου κατέληξε στην κατάρτιση του πίνακα με εξήντα πέντε κρίσιμες ερωτήσεις, διαρθρωμένες σε είκοσι περιβαλλοντικά θεματικά πεδία. Ο πίνακας αυτός χρησιμοποιείται ως «κόσκινο» για κάθε άξονα προτεραιότητας του ΠΕΠ, ώστε να διαγνωσθούν οι περιβαλλοντικές συνιστώσες που ενδέχεται να μεταβληθούν, αλλά και αυτές που δεν πρόκειται να δεχθούν τάσεις αλλαγής (screening).

Οι πρώτες συλλέγονται και περνούν στο επόμενο στάδιο, αυτό του προσδιορισμού των ιδιοτήτων κάθε μεταβολής. Ακολουθεί δηλαδή αξιολόγηση του χαρακτήρα κάθε επίπτωσης και εντοπίζονται οι δυνατότητες πρόληψης και εκ των υστέρων αναστροφής των επιπτώσεων, ώστε να διαμορφωθεί η κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να στρέφονται τα μέτρα αντιμετώπισης. Τέλος, διερευνώνται λεπτομερέστερα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ΠΕΠ ανά επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρο με εξειδίκευση ανά άξονα παρουσιάζονται στους Πίνακες που ακολουθούν.

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Βιοποικιλότητα, χλωρίδα, πανίδα	
Αιτίες μεταβολής	ΑΠ-1	-
	ΑΠ-2	-

	ΑΠ-3	Οι πρωτοβουλίες βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος προάγουν τις συνθήκες βελτίωσης της βιοποικιλότητας
	ΑΠ-4	Τα νέα γραμμικά συγκοινωνιακά έργα και επέκταση υφιστάμενων είναι πιθανό να επιδεινώσουν ορισμένους υποστρωματικούς παράγοντες διατήρησης της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων
Ιδιότητες της επίπτωσης		Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση	μικτή	Ο ΑΠ-4 είναι πιθανόν να επάγει τάσεις επιδείνωσης ενώ ο ΑΠ-3 ωθεί σε βελτιώσεις
Έκταση	Μικρή	Ενδεχόμενες πιέσεις στους υποστρωματικούς παράγοντες της βιοποικιλότητας αναμένεται να περιοριστούν στις εκτάσεις υποδοχής των παρεμβάσεων
Ένταση	Ασθενής	Με δεδομένη φέρουσα ικανότητα του περιβάλλοντος της Θεσσαλίας λόγω των υφιστάμενων πιέσεων, νέα μικρά αίτια επιδείνωσης οδηγούν σε ασθενή ένταση
Προέλευση	Πρωτογενής	Οι μεταβολές προέρχονται με πρωτογενή αφορμή τις προτεινόμενες παρεμβάσεις.
Διάρκεια μεταβολής	Βραχυπρόθεσμη	Η εμφάνιση της επιδείνωσης ή της βελτίωσης ξεκινά με την έναρξη και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις
Συσσωρευτικότητα ή συνέργεια	Απίθανη	Δεν αναμένεται αλληλεπίδραση με μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες ή συνεργιστικό αποτέλεσμα με άλλα τμήματα του προγράμματος
Δυνατότητα πρόληψης	Μικρή/μεγάλη	Με τα κατάλληλα μέτρα αποφυγής ή περιορισμού των αιτιών της, επιδείνωση μπορεί να προληφθεί πλήρως
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής	Μικρή/μεγάλη	Εάν η μεταβολή δεν προληφθεί, οι εκ των υστέρων ενέργειες έχουν περιορισμένες δυνατότητες επαναφοράς
Αξιολόγηση:		<p>Η κατάσταση σε ορισμένους παράγοντες που υποστηρίζουν τη διατήρηση της βιοποικιλότητας ενδέχεται να επιδεινωθεί, ως αποτέλεσμα ορισμένων κατηγοριών παρεμβάσεων του ΑΠ-4, ενώ κάποιες από τις παρεμβάσεις του ΑΠ-3 οδηγούν σε βελτιώσεις.</p> <p>Η έκταση των πιθανών επιδεινώσεων είναι μικρή και η έντασή τους ασθενής. Η δυνατότητα πρόληψης είναι σημαντική. Με δεδομένη την υψηλή θέση της βιοποικιλότητας στις εθνικές και ευρωπαϊκές περιβαλλοντικές πολιτικές είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα αποφυγής ή περιορισμού των αιτιών που ενδέχεται να προκαλέσουν τις πιο πάνω τάσεις επιδείνωσης</p>

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Πληθυσμός, ανθρώπινη υγεία	
Αιτίες μεταβολής	ΑΠ-1	Οι προτεινόμενες δράσεις βελτιώνουν τους υποστρωματικούς παράγοντες που μπορεί να επιφέρουν αλλαγές στο επίπεδο της ανθρώπινης υγείας, στη μετανάστευση και στις συνθήκες διαβίωσης του ανθρώπινου πληθυσμού
	ΑΠ-2	Οι περισσότερες πρωτοβουλίες και ειδικότερα αυτές στους τομείς των κοινωνικών υποδομών καθώς και των υποδομών υγείας βελτιώνουν το βιοτικό επίπεδο καθώς και τις δυνατότητες περίθαλψης
	ΑΠ-3	Οι δράσεις διαχείρισης των φυσικών καταστροφών , ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών και ειδικών αποβλήτων, προστασίας από λύματα οικολογικά ευαίσθητων και τουριστικών περιοχών, διαχείρισης των υδατικών πόρων καθώς και οι δράσεις αναβάθμισης αστικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος βελτιώνουν υποστρωματικούς παράγοντες που μπορεί να επιφέρουν αλλαγές στο επίπεδο της δημόσιας υγείας και στις συνθήκες διαβίωσης του ανθρώπινου πληθυσμού.
	ΑΠ-4	Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις βελτιώνουν τους υποστρωματικούς παράγοντες που μπορούν επιφέρουν αλλαγές στο επίπεδο της δημόσιας υγείας, βελτιώνοντας τις συνθήκες προσπελασιμότητας υποστηρίζοντας έτσι τους όρους διαβίωσης του πληθυσμού και τις συνθήκες πρόσβασης σε κέντρα περίθαλψης (ιδιαίτερα σε μη αστικές περιοχές) καθώς επίσης συμβάλλουν στη μείωση των οδικών ατυχημάτων και στην αύξηση της ασφάλειας των μεταφορών.
Ιδιότητες της επίπτωσης		Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση	Θετική	Οι ΑΠ-1, ΑΠ-2, ΑΠ-3 και ΑΠ-3 επηρεάζουν θετικά τις υπό εξέταση περιβαλλοντικές παραμέτρους.
Έκταση	Μεσαία	Οι θετικές επιπτώσεις έχουν μέση έκταση και περιορίζονται σε επίπεδο Περιφέρειας
Ένταση	Μέτρια	Με βάση το υφιστάμενο επίπεδο υπηρεσιών που αφορούν στην ανθρώπινη υγεία και πρόνοια στην Περιφέρεια, εκτιμάται ότι οι προγραμματιζόμενες δράσεις δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλες.
Προέλευση	Δευτερογενής	Οι μεταβολές προέρχονται δευτερογενώς μετά την εφαρμογή των προτεινόμενων παρεμβάσεων
Διάρκεια μεταβολής	Μακροπρόθεσμη	Η εμφάνιση βελτίωσης γίνεται ορατή μακροπρόθεσμα από την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.
Συσσωρευτικότητα ή συνέργεια	Πίθανη	Αναμένεται αλληλεπίδραση με μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες πχ δράσεις για αναβάθμισης των αστικών μεταφορών
Δυνατότητα πρόληψης		-
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής		-
Αξιολόγηση:		Η υφιστάμενη κατάσταση ως προς τις υπό εξέταση περιβαλλοντικές παραμέτρους αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά λόγω των προγραμματιζόμενων δράσεων του ΠΕΠ.

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Έδαφος, Ύδατα, ατμοσφαιρική ποιότητα, κλιματικές αλλαγές	
Αιτίες μεταβολής	ΑΠ-1	Οι δράσεις που προάγουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων αξιοποίησης τοπικών αγροτικών προϊόντων ή και προϊόντων μετάλλου, προκαλούν τάσεις επιδείνωσης της στις περιβαλλοντικές παραμέτρους ατμοσφαιρική ποιότητα και κλιματικές αλλαγές
	ΑΠ-2	Οι δράσεις επιμόρφωσης και κατάρτισης σε περιβαλλοντικά θέματα βελτιώνουν την περιβαλλοντική παράμετρο ύδατα
	ΑΠ-3	Οι περισσότερες δράσεις που υλοποιούνται υπό τον ΑΠ-3 βελτιώνουν τις περιβαλλοντικές παραμέτρους, έδαφος, ύδατα, ατμοσφαιρική ποιότητα και κλιματικές αλλαγές
	ΑΠ-4	Οι περισσότερες δράσεις που υλοποιούνται υπό τον ΑΠ-4, βελτιώνουν τις περιβαλλοντικές παραμέτρους ατμοσφαιρική ποιότητα και κλιματικές αλλαγές ενώ ενδέχεται επιδείνωση (περιορισμένης έκτασης) στην περιβαλλοντική παράμετρο έδαφος λόγω πιθανής αλλαγής των χρήσεων γης από την κατασκευή και λειτουργία των συγκοινωνιακών έργων.
Ιδιότητες της επίπτωσης		Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση	Μικτή	Ο ΑΠ-1 είναι πιθανόν να επάγει τάσεις επιδείνωσης ενώ οι ΑΠ-2, ΑΠ-3 και ΑΠ-4 ωθούν σε βελτιώσεις Οι προωθούμενες δράσεις επηρεάζουν σταθμισμένα και κατά κύριο λόγο θετικά ή αρνητικά άμεσα ή έμμεσα τις υπό εξέταση περιβαλλοντικές παραμέτρους. Διαγνώσθηκαν αρνητικές επιπτώσεις στα ύδατα και στο έδαφος στους ΑΠ-1 και ΑΠ-4, οι οποίες εκτιμάται ότι δεν θα είναι στρατηγικού επιπέδου και θα μπορούν να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.
Έκταση	Μεσαία	Ενδεχόμενες μεταβολές έχουν μεσαία έκταση και περιορίζονται σε επίπεδο Περιφέρειας
Ένταση	Ασθενής/ ισχυρή	Οι επιπτώσεις σε επίπεδο εδάφους και υδάτων μπορούν να χαρακτηριστούν μεγάλης έντασης ενώ ως ασθενούς έντασης μπορούν να χαρακτηριστούν οι επιπτώσεις στην ατμοσφαιρική ποιότητα και στον περιορισμό των αιτιών της κλιματικής αλλαγής
Προέλευση	Πρωτογενής	Οι μεταβολές προέρχονται πρωτογενώς μετά την εφαρμογή των προτεινόμενων παρεμβάσεων
Διάρκεια μεταβολής	μεσο- /μακροπρόθεσμη	Η εμφάνιση της βελτίωσης ξεκινά ανάλογα με την περιβαλλοντική παράμετρο μεσο-μακροπρόθεσμα από την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις
Συσσωρευτικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	Αναμένεται αλληλεπίδραση με μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες (π.χ. βελτίωση της ποιότητας των υδάτων έχει θετικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα)
Δυνατότητα πρόληψης		-
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής		-
Αξιολόγηση:		Η υλοποίηση των δράσεων του ΠΕΠ έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις άμεσα ή έμμεσα στις υπό εξέταση περιβαλλοντικές παραμέτρους. Το αποτέλεσμα των δράσεων θα μπορεί να είναι ορατό στην Περιφέρεια στο άμεσο μέλλον.

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Υλικά περιουσιακά στοιχεία, πολιτιστική κληρονομιά, τοπίο	
Αιτίες μεταβολής	ΑΠ-1	Οι προτεινόμενες δράσεις ενίσχυσης των φορέων πολιτισμού της Περιφέρειας για την ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας προάγουν χωρίς να θίγουν την πολιτιστική κληρονομιά της Περιφέρειας
	ΑΠ-2	-
	ΑΠ-3	Οι προτεινόμενες δράσεις ενίσχυσης των επινδύσεων για την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς προάγουν την πολιτιστική κληρονομιά μέσω της διαχείρισης και αξιοποίησης του πολιτιστικού αγαθού, ενώ οι προτεινόμενες παρεμβάσεις αστικής ανάπλασης για την αναβάθμιση του αστικού, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, βελτιώνουν το τοπίου, αλλά ενδέχεται να προκαλέσουν μεταβολές στα υλικά περιουσιακά στοιχεία, οι οποίες ωστόσο δεν είναι στρατηγικού επιπέδου.
	ΑΠ-4	-
<i>Ιδιότητες της επίπτωσης</i>		<i>Αιτιολόγηση</i>
Κατεύθυνση	Θετική	<i>Οι προωθούμενες δράσεις θα έχουν σταθμισμένα θετική επίπτωση. Οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις δεν θα είναι στρατηγικού επιπέδου και θα μπορούν να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.</i>
Έκταση	Μεσαία	<i>Οι θετικές επιπτώσεις έχουν μεσαία έκταση και περιορίζονται σε επίπεδο Περιφέρειας</i>
Ένταση	Ασθενής	<i>Οι αναμενόμενες επιπτώσεις κρίνονται ως ασθενής έντασης λόγω του soft χαρακτήρα των παρεμβάσεων.</i>
Προέλευση	Πρωτογενής	<i>Οι μεταβολές προέρχονται με πρωτογενή αφορμή τις προτεινόμενες παρεμβάσεις.</i>
Διάρκεια μεταβολής	Βραχυπρόθεσμη	<i>Η εμφάνιση της βελτίωσης ξεκινά με την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.</i>
Συσσωρευτικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	<i>Αναμένεται συνεργιστικό αποτέλεσμα με άλλα τμήματα του ΠΕΠ π.χ. επεμβάσεις βελτίωσης προσπελασιμότητας</i>
Δυνατότητα πρόληψης		-
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής		-
Αξιολόγηση:		Η υφιστάμενη κατάσταση ως προς τις υπό εξέταση περιβαλλοντικές παραμέτρους αναμένεται να βελτιωθεί λόγω των προγραμματιζόμενων δράσεων του ΠΕΠ.

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Υγρά απόβλητα, στερεά απόβλητα, παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας, μεταφορές	
Αιτίες μεταβολής	ΑΠ-1	Οι δράσεις που προάγουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων αξιοποίησης τοπικών αγροτικών προϊόντων ή και προϊόντων μετάλλου, προκαλούν τάσεις επιδείνωσης των εξεταζόμενων διατροφικών περιβαλλοντικών πιέσεων
	ΑΠ-2	Οι δράσεις επιμόρφωσης και κατάρτισης σε περιβαλλοντικά θέματα συμβάλλουν θετικά στη μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων από τα στερεά απόβλητα
	ΑΠ-3	Οι προτεινόμενες δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών αποβλήτων, νέες εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών λυμάτων, εξοικονόμησης ενέργειας και ενίσχυσης των επενδύσεων αναβάθμισης των αστικών μεταφορών, εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν θετικά στην μείωση των επιπτώσεων που έχουν οι εξεταζόμενες διατροφικές περιβαλλοντικές πιέσεις.
	ΑΠ-4	Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών έργων εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν θετικά στην μείωση των επιπτώσεων που έχουν οι εξεταζόμενες διατροφικές περιβαλλοντικές πιέσεις
Ιδιότητες της επίπτωσης		Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση	Μικτή	Ο ΑΠ-1 είναι πιθανόν να επάγει τάσεις αύξησης ενώ οι ΑΠ-2, ΑΠ-3 και ΑΠ-4 ωθούν σε μειώσεις των εξεταζόμενων διατροφικών επιπτώσεων
Έκταση	Μεσαία	Η μεταβολή των πιέσεων των υπό εξέταση διατροφικών περιβαλλοντικών πιέσεων αφορούν σε επίπεδο Περιφέρειας
Ένταση	μέτρια	Η μείωση των επιπτώσεων που έχουν οι εξεταζόμενες διατροφικές περιβαλλοντικές πιέσεις μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτριας έντασης
Προέλευση	Πρωτογενής	Οι μεταβολές προέρχονται με πρωτογενή αφορμή τις προτεινόμενες παρεμβάσεις.
Διάρκεια μεταβολής	Βραχυπρόθεσμη	Η εμφάνιση της μεταβολής ξεκινά με την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις
Συσσωρευτικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	Αναμένεται αλληλεπίδραση με μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες ή συνεργιστικό αποτέλεσμα με άλλα επιχειρησιακά προγράμματα.
Δυνατότητα πρόληψης		-
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής		-
Αξιολόγηση:	Η υλοποίηση των δράσεων του ΠΕΠ συμβάλλει στη μείωση αλλά και στην αύξηση των επιπτώσεων που έχουν οι εξεταζόμενες διατροφικές περιβαλλοντικές πιέσεις	

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται **συνοπτική αξιολόγηση** των επιπτώσεων του ΠΕΠ ανά Άξονα Προτεραιότητας (ΑΠ) και Περιβαλλοντική Παράμετρο.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ		ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ					
		ΑΠ-1	ΑΠ-2	ΑΠ-3	ΑΠ-4	ΑΠ-5	ΑΠ-5
1	Βιοποικιλότητα			+	-		
2	Πληθυσμός	+	+		+		
3	Ανθρώπινη υγεία	+	+	+	+		
4	Πανίδα			+	-		
5	Χλωρίδα			+	-		
6	Έδαφος	?		+	?		
7	Κατανάλωση και αποθέματα νερού	?	+	+			
8	Ποιότητα επιφανειακών υδάτων			+			
9	Ποιότητα κολυμβητικών υδάτων			+			
10	Ποιότητα αέρα	-		+	+		
11	Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου			+	+		
12	Τομεακή κατανομή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	-			+		
13	Υλικά περιουσιακά στοιχεία			?	?		
14	Πολιτισμική κληρονομιά	+		+			
15	Τοπίο			+	?		
16	Βαθμός επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων	?		+			
17	Παραγωγή, σύσταση, διάθεση και ανακύκλωση των στερεών αποβλήτων	?	+	+			
18	Παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας	-		+	+		
19	Μεταφορές	-		+	+		
20	Διασυνοριακές περιβαλλοντικές επιπτώσεις						
ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΕΠ		15,43	25,24	25,02	32,47	1,50	0,35

• **Επεξήγηση συμβολισμών:**

Θετική συνεισφορά (βελτίωση της παραμέτρου)	+
Αρνητική συνεισφορά (επιδείνωση παραμέτρου)	-
Πιθανή Αρνητική συνεισφορά με μεταβολές όχι στρατηγικού επιπέδου	?
Ανυπαρξία άμεσων συσχετίσεων με το περιβάλλον	

Από τον παραπάνω πίνακα, συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα αναφορικά με την περιβαλλοντική αποτίμηση της αναπτυξιακής στρατηγικής του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020:

- Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 συνεισφέρει θετικά στον πληθυσμό, την ανθρώπινη υγεία, την πολιτισμική κληρονομιά, προκαλεί τάσεις επιδείνωσης στην ποιότητα του αέρα και στην τομεακή κατανομή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αυξάνει τις διατροφικές πιέσεις ενέργεια και μεταφορές, δημιουργεί τάσεις επιδείνωσης με μεταβολές όχι στρατηγικού χαρακτήρα στο έδαφος και στις διατροφικές πιέσεις υγρά απόβλητα και στερεά απόβλητα, ενώ δεν θίγει καμία άλλη από τις περιβαλλοντικές παραμέτρους
- Ο Άξονας Προτεραιότητας 2 συνεισφέρει θετικά στον πληθυσμό και την υγεία των ανθρώπων, στην κατανάλωση και αποθέματα νερού και μειώνει τις διατροφικές πιέσεις διαχείριση των στερεών αποβλήτων ενώ δεν δημιουργεί τάσεις επιδείνωσης σε καμία άλλη περιβαλλοντική παράμετρο.
- Ο Άξονας Προτεραιότητας 3 συνεισφέρει θετικά στην πλειοψηφία των περιβαλλοντικών παραμέτρων ενώ δεν δημιουργεί καμία τάση επιδείνωσης.
- Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 συνεισφέρει θετικά στον πληθυσμό, την υγεία των ανθρώπων, στον αέρα, στην κλιματική αλλαγή και βελτιώνει τις διατροφικές πιέσεις ενέργεια και μεταφορές, δημιουργεί τάσεις επιδείνωσης με μεταβολές όχι στρατηγικού χαρακτήρα στο έδαφος, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία και το τοπίο, ενώ τα γραμμικά συγκοινωνιακά έργα καθώς και οι βελτιώσεις των λιμενικών εγκαταστάσεων δημιουργούν πιέσεις στη βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα στην άμεση περιοχή παρέμβαση και τέλος δεν θίγει καμία άλλη από τις περιβαλλοντικές παραμέτρους.
- Τέλος, η άυλη και οριζόντια φύση των Αξόνων Προτεραιότητας 5 και 6 καταλήγει στην ανυπαρξία άμεσων συσχετίσεων με το περιβάλλον.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, αποτιμάται ότι η συνολική συμβολή του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 αναμένεται θετική και με σημαντική ένταση, στην πλειοψηφία των περιβαλλοντικών τομέων. Οι όποιες τάσεις επιδείνωσης χαρακτηρίζονται στο σύνολό τους από περιορισμένη ένταση και είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά με τα μέτρα που θα υιοθετηθούν ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης της διαδικασίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.

1.5 Αντιμετώπιση επιπτώσεων

Σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ, θα πρέπει να προσδιοριστούν τα μέτρα πρόληψης, περιορισμού και αντιμετώπισης των πιθανών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020.

Σε γενικές γραμμές, το προτεινόμενο ΠΕΠ αναμένεται να έχει σημαντική θετική επίδραση στο σύνολο των περιβαλλοντικών παραμέτρων ως συνέπεια των διαθέσιμων πλέον οικονομικών πόρων που στηρίζουν αντίστοιχες δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην αειφορία και την αντιμετώπιση των θεμάτων που χρόνια τώρα δεν ήταν δυνατόν να επιλυθούν λόγω ανεπάρκεια των αντίστοιχων οικονομικών πόρων και τα οποία δρούσαν σωρευτικά στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, της ποιότητας ζωής και της ανάπτυξης της περιοχής εφαρμογής του προτεινόμενου Προγράμματος.

Για την πληρέστερη προστασία και την ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος, το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 θα πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους. Σε αυτή την κατεύθυνση προτείνονται τα εξής:

1. Η μέριμνα για το περιβάλλον θα πρέπει να αποτελεί βασική συνιστώσα στην εξειδίκευση και εφαρμογή του ΕΠ μαζί με τις οικονομικές και κοινωνικές επιδιώξεις. Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ θα πρέπει να ενσωματωθούν:
  - Κατάλληλα κριτήρια επιλογής προτάσεων, οι οποίες κατά το δυνατόν διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος.
  - Μέριμνα για την αποφυγή συσσωρευτικών αρνητικών επιπτώσεων σε μια περιοχή, στην περίπτωση που παρατηρηθεί μεγάλος αριθμός παρεμβάσεων σε αυτή.
  - Κατάλληλη ενημέρωση τόσο στο επίπεδο προκηρύξεων και προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος, όσο και στο μετά την έγκριση της ένταξης επίπεδο όπου απαιτείται, ώστε οι ενισχυόμενες δράσεις να ενσωματωθούν όλα τα χαρακτηριστικά που είναι απαραίτητα για την περιβαλλοντική τους συμβατότητα.
2. Κατά την υλοποίηση των έργων και δραστηριοτήτων του προγράμματος, να γίνεται εφαρμογή της ισχύουσας Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας, ώστε μέσω των όρων, περιορισμών και υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτήν, να επιτυγχάνεται η προστασία του συνόλου των περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων (έδαφος, υδατικό, ατμοσφαιρικό, φυσικό, ακουστικό, πολιτιστικό, ιστορικό περιβάλλον κ.λ.π.)
3. Να αξιοποιείται κατάλληλα η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και δραστηριοτήτων του προγράμματος για την αποφυγή ή κατά το δυνατόν μείωση των επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, περιοχές ενταγμένες στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, σε βιοτόπους, στο έδαφος, στο υδάτινο, ατμοσφαιρικό και ακουστικό περιβάλλον.
4. Να ενθαρρύνονται δράσεις περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας.
5. Για την προστασία της βιοποικιλότητας, των φυσικών οικοτόπων της άγριας χλωρίδας και άγριας πανίδας, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
  - Να προωθείται κατά το δυνατόν η κατάλληλη χωροθέτηση των έργων και δραστηριοτήτων που θα προκύψουν από το ΠΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, με παράλληλη προστασία των φυσικών περιοχών και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων.
  - Οι προτεινόμενες δράσεις που αφορούν σε περιοχές ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000, θα πρέπει να είναι συμβατές με τα εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισής τους ή τις εγκεκριμένες Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες ΕΠΜ), εφόσον υπάρχουν για τις περιοχές αυτές.
  - Κατά τη διαδικασία επιλογής προτάσεων για ένταξη στο ΕΠ εντός περιοχών του Δικτύου Natura 2000, να ενσωματώνονται κριτήρια προστασίας της βιοποικιλότητας και ανταπόκρισης στους στόχους διατήρησης των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων, καθώς και έλεγχο συμβατότητας με τις προβλέψεις των εγκεκριμένων σχεδίων διαχείρισης, όπου υφίστανται.

- Η αξιολόγηση των προτάσεων θα πρέπει να συμπεριλάβει κριτήριο σχετικά με τη συμβατότητα των έργων που θα ενισχυθούν με την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (Φ.Ε.Κ. Β' 2383 / 8.8.2014).
  - Οι επεμβάσεις στα δασικά οικοσυστήματα θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο δυνατό και να συνδυάζονται κατά περίπτωση με παρεμβάσεις αποκατάστασης, τόνωσης της ευρωστίας των δασών ή επαύξησης των υπηρεσιών οικοσυστήματος που αυτά προσφέρουν. Ιδίως στα περιαστικά δάση, η παραπάνω κατεύθυνση θα πρέπει να επιδιώκεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό.
6. Για την προστασία των εδαφών και την αποφυγή απώλειας, ρύπανσης ή υποβάθμισης τους, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
- Να ενθαρρύνονται οι προτάσεις για χωροθέτηση δράσεων και παρεμβάσεων του ΠΕΠ κατά προτεραιότητα σε ειδικά θεσμοθετημένες περιοχές, αντί φυσικών ή αγροτικών περιοχών (παραγωγικά εδάφη).
  - Να προωθούνται κατά προτεραιότητα οι δράσεις του ΠΕΠ για την ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων, σύμφωνα με τον Εθνικό Σχεδιασμό και τους αντίστοιχους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς. Η προώθηση της ανακύκλωσης και εναλλακτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα στην διαχείριση τους.
  - Να προωθούνται προτάσεις που ενθαρρύνουν την χρήση καθαρών τεχνολογιών, πρακτικών μείωσης των στερεών αποβλήτων και αποφυγής διάθεσης τοξικών- επικίνδυνων αποβλήτων, ελαιωδών ουσιών, αλάτων ή άλλων ρύπων στο έδαφος.
7. Για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ και όπου υπάρχει σχετική συνάφεια με τους στόχους αυτού, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
- Να ενθαρρύνονται οι δράσεις του ΠΕΠ που αφορούν σε πρακτικές μείωσης των υγρών αποβλήτων, καθώς και σε κατάλληλη συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αυτών.
  - Να ενθαρρύνονται οι δράσεις του ΠΕΠ που στοχεύουν στην εξασφάλιση πόσιμου νερού σε επαρκείς ποσότητες και καλή ποιότητα, στην ανάσχεση υποβάθμισης των επιφανειακών, υπογείων και θαλασσινών υδάτων, στη διατήρηση των υδατικών οικοσυστημάτων και στη διατήρηση καλής ποιότητας νερών κολύμβησης με αιχμή τις τουριστικές περιοχές της Χωρικής Ενότητας.
  - Να προωθούνται κατά το δυνατόν προτάσεις που ενθαρρύνουν την χρήση τεχνολογιών ανακύκλωσης και εξοικονόμησης νερού.
  - Να ενθαρρύνονται προτάσεις ενίσχυσης φτωχών υδατικών διαμερισμάτων από άλλα πλουσιότερα, με σκοπό την εξασφάλιση της μη περαιτέρω υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της παροχής πόσιμου νερού με παράλληλη κατά το δυνατό παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
8. Για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων και εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
- Στα κριτήρια επιλογής προτάσεων, και όπου αυτό απαιτείται, θα πρέπει να εισαχθούν προβλέψεις ορθής ενεργειακής διαχείρισης, εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης παραγωγής αερίων θερμοκηπίου.
  - Να ενθαρρύνονται οι δράσεις του προγράμματος που στοχεύουν στην εγκατάσταση έργων ΑΠΕ και έργων εξοικονόμησης ενέργειας, στην χρήση

- γενικά καθαρότερων καυσίμων (π.χ. φυσικού αερίου, κλπ.) στη βιομηχανία, στον οικιακό και τριτογενή τομέα.
- Να ενθαρρύνονται οι προτάσεις για την χρήση καθαρών τεχνολογιών, αντικατάσταση καυσίμων με καθαρότερα, την εγκατάσταση συστημάτων αντιρρύπανσης, κ.ά., μέσω της ένταξης κατά προτεραιότητα επιχειρήσεων που πληρούν τέτοια κριτήρια.
  - Να ενθαρρύνονται οι δράσεις και τα έργα του ΠΕΠ που έχουν ως στόχο τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων συστημάτων αστικών συγκοινωνιών στις πόλεις, σε συνδυασμό με την καθιέρωση καθαρότερων καυσίμων στα μέσα μαζικής μεταφοράς.
9. Για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, θα πρέπει να διασφαλίζεται εκ των προτέρων ότι οι δράσεις του ΠΕΠ δε θα ενέχουν κινδύνους για την υποβάθμιση θέσεων και ευρημάτων πολιτιστικού, ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Επιπλέον θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
- Να αποφεύγεται η εγκατάσταση μη συμβατών έργων και δραστηριοτήτων εντός οριοθετημένων περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
  - Να αξιοποιούνται οι δυνατότητες που παρέχονται οι δράσεις για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, για την ανάδειξη και προστασία περιοχών και μνημείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
  - Να ληφθεί μέριμνα, ώστε η βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιοχές και χώρους εκδηλώσεων πολιτιστικού ενδιαφέροντος να μην αποβεί αρνητική για το πολιτιστικό περιβάλλον.
10. Για την αποφυγή υποβάθμισης του τοπίου, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ να λαμβάνονται μέτρα αποκατάστασης του τοπίου, όπου αυτό απαιτείται για τις δράσεις που θα προκύψουν από το ΠΕΠ.
11. Για τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΠΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις.
- Να ενσωματωθούν όπου απαιτείται κριτήρια βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων στη διαδικασία επιλογής προτάσεων για ένταξη στο ΠΕΠ.
  - Να γίνεται ενημέρωση και να παρέχονται συμβουλές προς τους ενδιαφερόμενους, για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων
12. Για την προστασία των υλικών περιουσιακών στοιχείων, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για θεσμικές ρυθμίσεις για την προστασία των χρήσεων γης από ανεξέλεγκτες αλλαγές, ειδικά για τις περιοχές όπου προωθούνται δράσεις ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
13. Να δοθεί κατά το δυνατόν προτεραιότητα στις δράσεις του ΠΕΠ που αφορούν στη βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου και να περιορισθεί κατά το δυνατόν η χωροθέτηση νέων αξόνων στους απολύτως απαραίτητους. Να αξιοποιηθεί η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για τα οδικά έργα ώστε αυτά να προσαρμόζονται κατά το βέλτιστο τρόπο στο περιβάλλον.
14. Να ενθαρρύνονται προτάσεις σχεδιασμού έργων που εξασφαλίζουν συνδυασμένες μεταφορές.

15. Να ενθαρρύνονται τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες εντάσσονται αρμονικά στο περιβάλλον και να αποφεύγονται κατά το δυνατόν αυτές που ενισχύουν φαινόμενα μαζικού τουρισμού που υποβαθμίζουν το περιβάλλον.
16. Για την προστασία του κοινού από έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες, η ενίσχυση των κέντρων και γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας υπερυψηλής τάσης θα πρέπει να εγκρίνεται μετά τη διαπίστωση κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση, ότι ο βαθμός έκθεσης των κατοίκων νομίμως οργανωμένων πολεοδομικών ενοτήτων, είναι εντός των επιτρεπόμενων ορίων.
17. Στα κριτήρια επιλογής προτάσεων του ΕΠ, να εισαχθούν όπου κρίνεται απαραίτητο προβλέψεις μείωσης των επιπέδων θορύβου στα αστικά κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο περιοχές ή περιοχές ειδικών χρήσεων.
18. Οι δράσεις που αφορούν σε τυχόν λιμενικά έργα, να εντάσσονται στο περιβάλλον σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

1.6 Προτεινόμενο σύστημα παρακολούθησης

Για την παρακολούθηση των σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του προτεινόμενου Σχεδίου, υπό την ευθύνη της Αρχής Σχεδιασμού, προκειμένου μεταξύ άλλων να εντοπισθούν εγκαίρως τυχόν απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα, θα πρέπει να συγκροτηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα, βάσει των ακόλουθων αρχών :

- Εγκαθίδρυση ενός συστηματικού τρόπου συλλογής των απαραίτητων στοιχείων ενώ θα πρέπει να συγκροτηθεί ένα λεπτομερές πρόγραμμα παρακολούθησης, βάσει των διατάξεων της έγκρισης της ΣΜΠΕ.
- Η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων για την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πρέπει να διεξάγεται σε ετήσια βάση. Στη διάρκεια του έτους μπορούν εφόσον είναι εφικτό να συλλέγονται στοιχεία σε μηνιαία ή συχνότερη περίοδο, ώστε να καθίσταται δυνατή η αποτύπωση τάσεων με συντομότερη χρονική εξέλιξη. Οι Εκθέσεις περιβαλλοντικής παρακολούθησης προτείνεται να καταρτίζονται ανά δύο έτη. Σε αυτές πρέπει να γίνεται αξιολόγηση των παρατηρούμενων μεταβολών, καθώς και προτάσεις για τις ενδεχομένως απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες. Οι Εκθέσεις πρέπει να δημοσιοποιούνται καταλλήλως (αναρτήσεις κλπ.) ώστε να είναι σε γνώση και με δυνατότητα έκφρασης των απόψεων από κάθε ενδιαφερόμενο μέρος.
- Ως βασικά μεγέθη της παρακολούθησης θα χρησιμοποιούνται περιβαλλοντικοί δείκτες, οι οποίοι θα αντιπροσωπεύουν με περιεκτικό τρόπο σημαντικές πτυχές των εξελίξεων ως προς το περιβάλλον, σύμφωνα με τους προτεινόμενους στη ΣΜΠΕ αλλά και την ΚΥΑ έγκρισής της.

Στη συνέχεια καταγράφονται οι προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης ανά περιβαλλοντική παράμετρο που αφορούν.

Βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα

Οι παρεμβάσεις που αφορούν στα γραμμικά συγκοινωνιακά και λιμενικά έργα ενδεχομένως να θίξουν υποστρωματικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη

βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα στην άμεση περιοχή παρέμβασης. Για να υλοποιηθούν όλα αυτά αναγκαία είναι η κατάληψη εδαφών και η απομάκρυνση της χλωρίδας με ανάλογη βέβαια επίδραση και στην πανίδα.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΒΧΠ-1** Μεταβολή της έκτασης των οικοτόπων (%)
- Δ-ΒΧΠ-2** Ποσοστό των προστατευόμενων περιοχών που βελτιώθηκε η κατάστασή τους
- Δ-ΒΧΠ-3** Βαθμός κατάτμησης οικοσυστημάτων
- Δ-ΒΧΠ-4** Ποσοστό των προστατευόμενων περιοχών που παρακολουθούνται
- Δ-ΒΧΠ-5** Ρυθμός μείωσης ή αύξησης των πληθυσμών των προστατευόμενων ειδών (κατά είδος εάν είναι εφικτό)
- Δ-ΒΧΠ-6** Ισοζύγιο πρασίνου
- Δ-ΒΧΠ-7** Έκταση αποκατεστημένων/ επαναφυτεμένων περιοχών
- Δ-ΒΧΠ-8** Απώλειες ειδών πανίδας (%)
- Δ-ΒΧΠ-9** Έκταση δασών και δασικών εκτάσεων
- Δ-ΒΧΠ-10** Αριθμός δασικών πυρκαγιών – Καμένη έκταση – Αναδασωθείσες εκτάσεις
- Δ-ΒΧΠ-11** Επικινδυνότητα εμφάνισης πυρκαγιών

Πληθυσμός και ανθρώπινη υγεία

Το προτεινόμενο Σχέδιο προάγει τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την αειφόρο ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, εξασφαλίζει την ποιότητα των μετακινήσεων και των καθημερινών λειτουργιών των πολιτών και αναβαθμίζει και προστατεύει το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΠΑΝΥ-1** Επίπεδα θορύβου στην περιοχή μελέτης,
- Δ-ΠΑΝΥ-2** Πλήθος καταγγελιών ανά έτος ως προς την όχληση από την ηχορύπανση και την έλλειψη μέτρων συλλογής απορριμμάτων και διαχείρισης αποβλήτων (υγρών και στερεών) και
- Δ-ΠΑΝΥ-3** Προσδόκιμα έτη υγιούς ζωής του πληθυσμού.

Έδαφος

Πιέσεις από το προτεινόμενο Σχέδιο προβλέπονται να προκύψουν από τα νέα κατασκευαστικά έργα που θα γίνουν κατά την επέκταση των υποδομών και των οικονομικών δραστηριοτήτων κάθε τύπου. Ιδιαίτερα έντονες αναμένονται να είναι οι πιέσεις στα σημεία όπου θα συγκεντρώνουν λειτουργίες ή επιχειρήσεις του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΕΔΦ-1** Πλήθος αποκαταστάσεων χώρων/ Πλήθος επεμβάσεων
- Δ-ΕΔΦ-2** Πλήθος έργων προστασίας εδάφους από την διάβρωση/Πλήθος επεμβάσεων

- Δ-ΕΔΦ-3** Αριθμός αναπλάσεων/ φυτεύσεων που υλοποιήθηκαν σε σχέση με τις απαιτούμενες
- Δ-ΕΔΦ-4** Αριθμός εγκατεστημένων και λειτουργούντων μέτρων πρόληψης – προστασίας από διαρροές
- Δ-ΕΔΦ-5** Ποσότητες στερεών αποβλήτων που διατίθενται σε ΧΥΤΑ
- Δ-ΕΔΦ-6** Ποσότητες υγρών αποβλήτων που δεν καταλήγουν σε ΕΕΛ

7.5.4 Ύδατα

Στο πλαίσιο του προτεινόμενου Σχεδίου έχουν προβλεφθεί δράσεις προστασίας των υδατικών πόρων της περιοχής. Επίσης προβλέπονται μέτρα πρόληψης της ρύπανσης και έργα επεξεργασία και διάθεση των αστικών λυμάτων. Παρόλα αυτά, ομοίως με την περίπτωση του εδάφους, αναμένονται επιπτώσεις από τις αναπτυξιακές δραστηριότητες. Οι επιπτώσεις αυτές σχετίζονται με την ρύπανση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων και την μείωση της ποσότητας των υδάτων λόγω της ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΥΔ-1** Αλλαγές στις παραμέτρους των μετρήσεων της ποιότητας των υδάτων
- Δ-ΥΔ-2** Βελτίωση ποιότητας επιφανειακών υδάτων
- Δ-ΥΔ-3** Βελτίωση ποιότητας υπόγειων νερών
- Δ-ΥΔ-4** Βελτίωση υδατικού ισοζυγίου υπόγειων νερών
- Δ-ΥΔ-5** Χρήση νερού ανά τομέα δραστηριότητας (%)
- Δ-ΥΔ-6** Ποσοστό ανακύκλωσης νερού
- Δ-ΥΔ-7** Ποσοστό πληθυσμού συνδεδεμένο σε ΕΕΛ
- Δ-ΥΔ-8** Αριθμός κυρώσεων για παραβάσεις της ισχύουσας νομοθεσίας περί διαχείρισης υδάτων και επεξεργασίας και διάθεσης υγρών αποβλήτων.

Ατμόσφαιρα και κλιματικοί παράγοντες

Η ατμόσφαιρα αναμένεται να επηρεαστεί δυσμενώς στις ζώνες οικονομικών/επιχειρηματικών/εμπορικών δραστηριοτήτων και στις περιοχές τουριστικής δραστηριότητας και αναψυχής.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΑΚΠ-1** Πλήθος εφαρμογής μέτρων πρόληψης και περιορισμού της ατμοσφαιρικής ρύπανσης
- Δ-ΑΚΠ-2** Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου ανά πηγή και ανά τομέα δραστηριότητας (%)
- Δ-ΑΚΠ-3** Ποσοστό αύξησης/ μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου
- Δ-ΑΚΠ-4** Κυκλοφοριακοί φόρτοι

Υλικά περιουσιακά στοιχεία

Οι προωθούμενες δράσεις ενδεχομένως να θίξουν τοπικά τα υλικά περιουσιακά στοιχεία και οι όποιες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις μπορούν να

αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΥΠΣ-1** Ποσοστό μεταβολής των χρήσεων γης
- Δ-ΥΠΣ-2** Ποσοστό μεταβολής της αξίας των περιουσιακών στοιχείων στην γειτνιάζουσα περιοχή
- Δ-ΥΠΣ-3** Έκταση εγκαταλελειμμένης – υποβαθμισμένης γης
- Δ-ΥΠΣ-4** Πλήθος νέων κατοικιών – Πολεοδομική ανάπτυξη

Πολιτιστική κληρονομιά

Το προτεινόμενο Σχέδιο προβλέπει μια σειρά μέτρων προστασίας και ανάδειξης των στοιχείων της αρχαιολογικής, πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς. Από τα μέτρα και τις κατευθύνσεις που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά δεν προβλέπονται δυσμενείς επιπτώσεις καθώς υπάρχει πρόνοια προστασίας και ανάδειξής τους.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΠΚ-1** Πλήθος στοιχείων ιστορικής, πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς που αποκαταστάθηκαν
- Δ-ΠΚ-2** Πλήθος επισκεπτών

Τοπίο

Στο προτεινόμενο Σχέδιο υπάρχει μια σειρά μέτρων και κατευθύνσεων σχετικά με την διατήρηση και ενίσχυση των χώρων αστικού και περιαστικού πράσινου. Κατά την εφαρμογή του προτεινόμενου Σχεδίου οι παρεμβάσεις που έχουν ήδη αναφερθεί για τη βιοποικιλότητα και χλωρίδα, το έδαφος και τα ύδατα αναμένονται να επηρεάσουν θετικά το τοπίο.

Προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης:

- Δ-ΤΠ-1** Βαθμός αποκατάστασης τοπίου

1.7 Ενσωμάτωση αποτελεσμάτων διαβούλευσης

Η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΕΠ Θεσσαλίας (2014 - 2020) υποβλήθηκε με το α.π. 3265/26.6.2014 έγγραφο της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Θεσσαλίας (α.π. ΕΥΠΕ 173470/27.6.2014), επικαιροποιήθηκε με το α.π. 3583 / 09.07.2014 έγγραφο της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Θεσσαλίας (α.π. ΕΥΠΕ 173741/10.7.2014) και διαβιβάστηκε προς διαβούλευση με το κοινό και τις δημόσιες αρχές, σύμφωνα με τις διατάξεις της Κ.Υ.Α με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/5.9.06 με το με α.π.οικ.174885/16.7.2014 έγγραφο της ΕΥΠΕ.

Στο πλαίσιο αυτό, εκ μέρους της αρχής σχεδιασμού - Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Θεσσαλίας, πραγματοποιήθηκε ανάρτηση του φακέλου της ΣΜΠΕ στο

διαδικτυακό της τόπο και στο διαδικτυακό τόπο της Περιφέρειας Θεσσαλίας καθώς και δημοσιοποίηση της ΣΜΠΕ στο ευρύ κοινό με δημοσίευση σε εφημερίδες ημερήσιου τύπου. Το με α.π. 4310/25.8.2014 έγγραφο της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Θεσσαλίας προς την ΕΥΠΕ/ΥΠΕΚΑ, πιστοποίησε ότι ο χρόνος δημοσιοποίησης του φακέλου ΣΜΠΕ στο ευρύ κοινό παρήλθε χωρίς να έχουν γίνει παρατηρήσεις (α.π. ΕΥΠΕ 174564/27.8.2014).

Στο πλαίσιο της ως άνω διαβούλευσης, διαβιβάσθηκαν στην ΕΥΠΕ, η οποία αποτελεί την αρμόδια αρχή κατά την έννοια της παραπάνω σχετικής Κ.Υ.Α., οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στη διαβούλευση, οι οποίες λήφθηκαν υπόψη κατά την κατάρτιση του σχεδίου της ΚΥΑ από την αρμόδια αρχή. Μεταξύ αυτών ήταν η με α.π. 1131/22.9.2014 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου Θεσσαλίας περί έγκρισης της ΣΜΠΕ του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020.

Στο συνημμένο Παράρτημα 1 καταγράφονται συνοπτικά οι απόψεις και τα σχόλια που διατυπώθηκαν κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης καθώς και η αντίστοιχη απάντηση της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Θεσσαλίας ως αρχής σχεδιασμού σε αυτά, στο βαθμό που την αφορά (σημειώνεται ότι ορισμένα σχόλια / παρατηρήσεις αφορούσαν περισσότερες από μία ΣΜΠΕ Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων).

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης κρίθηκε πώς:

- δεν θίγουν τη συμβατότητα της ΣΜΠΕ με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο
- δεν επιφέρουν αλλαγές στο σχεδιασμό του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020
- δεν μεταβάλλουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 και τις στρατηγικές περιβαλλοντικές του επιπτώσεις
- δεν μεταβάλλουν το αποτέλεσμα της ΣΜΠΕ.

Τέλος, με το με α.π. 5867/14.11.2014 έγγραφο της, η αρχή σχεδιασμού - Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Θεσσαλίας γνωστοποίησε εγγράφως στην αρμόδια αρχή επικαιροποίηση ορισμένων στοιχείων επί της ΣΜΠΕ, τα οποία αφορούν 1) στη διάταξη των αξόνων του ΠΕΠ και συγκεκριμένα στον επιμερισμό του Άξονα 2 όπως αποτυπώνονταν στη ΣΜΠΕ σε δύο διακριτούς άξονες ανάλογα με το Ταμείο Συγχρηματοδότησης (ΕΚΤ ή ΕΤΠΑ) και 2) διαφοροποιήσεις στους Άξονες, που αφορούν στις επενδυτικές προτεραιότητες και στους ειδικούς στόχους τους, οι οποίες αφενός οφείλονται στην ενσωμάτωση των παρατηρήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη φάση διαβούλευσης με τις ελληνικές αρχές για την έγκριση του ΠΕΠ (λογική της παρέμβασης), αφετέρου εστιάζονται σε διαχειριστικές τακτοποιήσεις του ΠΕΠ και ως εκ τούτου δεν συνεπάγονται περιβαλλοντικές διαφοροποιήσεις του.

Τα παραπάνω αποτυπώνονται στο σχέδιο της ΚΥΑ Έγκρισης της ΣΜΠΕ του ΠΕΠ Θεσσαλίας (2014 - 2020) όπου αποτυπώνονται αφενός οι διαχειριστικές επικαιροποιήσεις του ΠΕΠ Θεσσαλίας, αφετέρου δε το αποτέλεσμα της διαβούλευσης όπου σχετικά αναφέρεται: «Η γενική ευθυγράμμιση του προγράμματος με τους στόχους της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020», καθώς και ο ικανοποιητικός τρόπος με τον οποίο το πλέγμα περιβαλλοντικών στόχων, προτεραιοτήτων και στρατηγικών εθνικού και ενωσιακού επιπέδου λήφθηκε υπόψη

κατά την προετοιμασία του προγράμματος, καθιστούν επαρκή την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014-2020. Επομένως, δεν απαιτούνται διαφοροποιήσεις του προγράμματος προς το σκοπό αυτό».

Παράρτημα 1

**Καταγραφή και Ενσωμάτωση Απόψεων Δημόσιας Διαβούλευσης
Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικής Εκτίμησης**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΨΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
A ΑΠΟΨΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Α.Π. 1101/17-9-2014)	
Αφορά σε προϋποθέσεις τροποποίησης των βασικών χαρακτηριστικών του Ε.Π. Θεσσαλίας και την σχετική επίπτωση στην ΣΜΠΕ .	Σε περίπτωση τροποποίησης του Ε.Π. θα ακολουθηθούν οι διαδικασίες που προβλέπονται στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο (ΚΥΑ α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/οικ. 107017/2006).
Η θετική εισήγηση του Συμβουλίου δίνεται χωρίς να υποκαθιστά απαιτούμενες άδειες ή εγκρίσεις άλλων φορέων.	Η παρατήρηση είναι αυτονόητη, δεν συνεισφέρει στην ποιότητα της ΣΜΠΕ
Η συλλογή των στοιχείων για τους δείκτες παρακολούθησης θα πρέπει να γίνει πριν την εφαρμογή του προγράμματος κατά την διάρκεια εφαρμογής και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος.	Η παρατήρηση δεν επηρεάζει την πληρότητα ούτε ποιότητα της ΣΜΠΕ και λαμβάνεται υπόψη.
Οι παρατηρήσεις αφορούν στην υιοθέτηση επιπρόσθετων περιβαλλοντικών δεικτών στους τομείς των συγκοινωνιακών έργων, του εδάφους, του τοπίου, της Βιοποικιλότητα / χλωρίδας και πανίδας και των υδάτων.	Οι δείκτες που προτείνονται ουδενία επίπτωση έχουν στην στρατηγική αξιολόγηση των γενικών κατευθύνσεων του Ε.Π. Θεσσαλίας. Η χρήση τους λαμβάνεται υπόψη κατά την εφαρμογή του Προγράμματος.
B. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (Α.Π.32449/28-8-2014)	
Δεν γίνεται συσχέτιση του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014 – 2020 με λοιπά υφιστάμενα ή υπό κατάρτιση σχέδια, προγράμματα ή πολιτικές.	Στα υπόψη σχέδια, προγράμματα ή πολιτικές γίνεται αναφορά ανάλογα με τον τομέα που αφορούν στο Κεφάλαιο 6 της ΣΜΠΕ (π.χ. ύδατα –Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής, απόβλητα – ΠΕΣΔΑ, ερημοποίηση – Ελληνικό Σχέδιο Δράσης κατά της Ερημοποίησης, πλημμύρες – Προκαταρκτική Αξιολόγηση Κινδύνων Πλημμύρας κ.ο.κ.). Επιπρόσθετα, το Ε.Π. Θεσσαλίας λαμβάνει υπόψη τα υπάρχοντα σχέδια και πολιτικές με ρητή αναφορά στις κατευθυντήριες αρχές επιλογής των πράξεων.
Εσφαλμένη η έκφραση περί αρμοδιότητας Περιφέρειας Θεσσαλίας στην κατάρτιση ΠΕΣΔΑ.	Δεκτή η παρατήρηση, που είναι τυπική, δεν επιδρά στα αποτελέσματα της ΣΜΠΕ
Να συμπεριληφθεί η εκάστοτε πηγή συλλογής στοιχείων των προτεινόμενων Δεικτών Παρακολούθησης.	Η αναφορά στην πηγή συλλογής στοιχείων δεν επιδρά στα αποτελέσματα και στην ποιότητα της ΣΜΠΕ – πρόκειται για πληροφορία που θα περιληφθεί κατά την εξειδίκευση του συστήματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης στο πλαίσιο υλοποίησης του Ε.Π.
Επικαιροποίηση ισχύοντος θεσμικού πλαισίου πριν από την έγκριση της ΣΜΠΕ.	Η μη πλήρης επικαιροποίηση σε ορισμένους τομείς της τρέχουσας Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας δεν έχει ουσιαστική επίπτωση στην ποιότητα της ΣΜΠΕ και καμιά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΨΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	επίπτωση στην υλοποίηση του Ε.Π. Θεσσαλίας δεδομένου ότι για την επιλογή και παρακολούθηση των πράξεων του είναι δεσμευτική η πλήρης τήρηση της αντίστοιχης Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας όπως ισχύει κάθε φορά.
Γ. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΑΙΓΑΙΟΥ (Α.Π.82220/223/14/25-9-2014)	
Συμφωνεί, ζητεί να τηρούνται αυξημένα μέτρα προστασίας και ετοιμότητας στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000, έλεγχος κατά την έγκριση των Μ.Π.Ε. των έργων βάσει αρμοδιότητας.	Έχει ληφθεί υπόψη.
Δ. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ Ε.Α.Ρ.Θ. ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Α.Π. 164792/27-10-2014)	
Συμφωνεί, να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη υλοποίησης έργων διαχείρισης βιομηχανικών αποβλήτων	Λαμβάνεται υπόψη. Η παρατήρηση δεν επηρεάζει την ποιότητα της ΣΜΠΕ.
Ε. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Α.Π. 37741/29-9-2014)	
Η εν λόγω ΣΜΠΕ δεν έρχεται σε αντίθεση με τις κατευθύνσεις του εθνικού και περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού	
ΣΤ. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Α.Π. 146377/4-11-2014)	
Να προβλέπεται στην απόφαση έγκρισης της ΣΜΠΕ όρος άρσης των ασυμβατοτήτων που τυχόν θα προκύψουν μεταξύ ΠΕΠ και ΣΔΛΑΠ.	Έχει περιληφθεί.
Να προβλέπεται άρση της ασυμβατότητας που τυχόν θα προκύψει μεταξύ ΠΕΠ και Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας.	Λαμβάνεται υπόψη.
Να γίνεται έλεγχος της συμβατότητας των έργων του ΠΕΠ με τα αναφερόμενα παραπάνω Σχέδια από τις οικείες Διευθύνσεις Υδάτων.	Η παρατήρηση δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Ο έλεγχος εξασφαλίζεται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στην υλοποίηση του ΠΕΠ, κατά την αξιολόγηση των έργων.
Ζ. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ ΈΡΓΩΝ ΎΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ (Α.Π. Δ6/985/2-9-2014)	
Δεν υπάρχει αντίρρηση.	
Η. ΑΠΟΨΕΙΣ Δ/ΝΣΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ (Α.Π. 1950/110367/4-9-2014)	
Χωροθέτηση και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων και νέων δραστηριοτήτων σύμφωνα με τον εθνικό / τομεακό σχεδιασμό.	Έχει ληφθεί υπόψη.
Συμβατότητα σχεδιασμού με νομοθεσία βιοποικιλότητας.	Έχει ληφθεί υπόψη.
Να τηρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις έγκρισης οικιστικών επεκτάσεων.	Η παρατήρηση δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Εξετάζεται κατά την έγκριση των αντίστοιχων μελετών (π.χ. ΓΠΣ) από την αρμόδια Υπηρεσία κατά το ισχύον νομικό πλαίσιο.
Προστασία αγροτικής γης και στήριξη πρωτογενούς τομέα.	Η παρατήρηση δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Τα σχόλια λαμβάνονται υπόψη στο μέτρο που αναλογούν στο Ε.Π. Θεσσαλίας (στήριξη αγροδιατροφικού τομέα στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3, σύνδεση τοπικών

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΨΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	παραδοσιακών προϊόντων με τουρισμό).
Προστασία της βιοποικιλότητας μέσα από τη διατήρηση και ενίσχυση παραδοσιακών και ντόπιων ποικιλιών, καλλιεργειών και εκτροφών και σύνδεσή τους με την τοπική οικονομία.	Η παρατήρηση δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Λαμβάνεται υπόψη στο βαθμό που αφορά στους στόχους του ΠΕΠ και σύμφωνα με την επιλεξιμότητα των δράσεων στο πλαίσιο κάθε ΕΔΕΤ
Δράσεις ανάδειξης ποιοτικών αγροτικών προϊόντων μέσω ομάδων παραγωγών, συνεταιρισμών, ίδρυση ή βελτίωση μεταποιητικών μονάδων.	Η παρατήρηση δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Τα σχόλια λαμβάνονται υπόψη στο μέτρο που αναλογούν στο Ε.Π. Θεσσαλίας (στήριξη αγροδιατροφικού τομέα) και σύμφωνα με την επιλεξιμότητα των δράσεων στο πλαίσιο κάθε ΕΔΕΤ .
Υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων όπως αυτά του μέτρου 1.2.3 του Προγράμματος Αγροτικής ανάπτυξης του Υπ. Α.Α.Τ.	Δεν αφορά τη ΣΜΠΕ ούτε και το Ε.Π. Θεσσαλίας.
Ενίσχυση ήπιων μορφών τουρισμού και σύνδεση με την αγροτική οικονομία.	Η παρατήρηση δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Τα σχόλια λαμβάνονται υπόψη στο μέτρο που αναλογούν στο Ε.Π. Θεσσαλίας (στήριξη αγροδιατροφικού τομέα, σύνδεση τοπικών παραδοσιακών προϊόντων με τουρισμό) και σύμφωνα με την επιλεξιμότητα των δράσεων στο πλαίσιο κάθε ΕΔΕΤ .
Αποκατάσταση / επαναφύτευση χώρων μετά το πέρας έργων κατασκευής.	Προβλέπεται και αντιμετωπίζεται στην περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων κατασκευής.
Οργάνωση βιομηχανικής δραστηριότητας σε ειδικά ελεγχόμενες ζώνες.	Λαμβάνεται υπόψη στην ΚΥΑ έγκρισης ΣΜΠΕ.
Να τηρείται το θεσμικό πλαίσιο χωροθέτησης έργων ΑΠΕ σε αγροτικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας.	Δεν αφορά στη ΣΜΠΕ, καθόσον δεν περιλαμβάνονται δράσεις σχετικές με ΑΠΕ στο Ε.Π. Θεσσαλίας.
Να αποφεύγεται η διέλευση οδικών έργων και δικτύων μεταφοράς εντός βιοτόπων, περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών και αγροτικών γαιών υψηλής παραγωγικότητας.	Έχει ληφθεί υπόψη.
Να λαμβάνονται μέτρα για την προστασία των υδάτινων πόρων.	Έχει ληφθεί υπόψη
Στο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο των ΠΕΠ να προστεθεί ο Ν.4269/2014 (ΦΕΚ Α' 142/28.6.14) «Χωροταξική και Πολεοδομική Μεταρρύθμιση – Βιώσιμη ανάπτυξη» όπως ισχύει.	Δεν αφορά στη ΣΜΠΕ. Λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της εν ισχύ νομοθεσίας για το ΠΕΠ και εφαρμογή του.